

Uvodnik

Onkologija praznuje letos desetletnico izhajanja. Desetletje sicer časovno ne pomeni dolge dobe, vendar je v teh deset let vtakano veliko naporov urednikov, članov uredniškega odbora, piscev prispevkov in vseh, ki so kakorkoli pomagali pri izhajanju časopisa.

Pomladno številko v jubilejnem letu pričenjamo z *Žariščem*. T. Čufer je pripravila obsežnejši pogovor z Marijo Us-Krašovec, pobudnico in idejno materjo našega časopisa. Na čajankah nas je prepričala, da poskusimo s tem projektom. Z. Rudolf je opravil pogovor s prvim glavnim urednikom Rastkom Golouhom, ki je, kot sam pravi, iz firbca »notr padu«, izdatno pa sta mu pomagala prvi odgovorni urednik M. Bračko in oblikovalec M. Apih.

Preglede pričenjamo s prispevkom V. Pompe Kirn in M. Primic Žakelj o razširjenosti in novih dognanjih na področju etiologije raka prostate. Opozarjata, da so uradni podatki o incidenci nižji, ker je kar nekaj »pozabljenosti« pri prijavljanju s strani urologov. J. Us s sodelavci poroča o delu ambulate za bolezni dojk pri splošni bolnišnici Trbovlje. V devetih letih so opravili več kot 10.000 pregledov. V rubriki *Priporočila* objavlja S. Bebar povzetek smernic za zdravljenje ginekoloških rakov, ki so jo napisali ter leta 2002 posodobili strokovnjaki Onkološkega inštituta in Ginekološke klinike KC. Na vprašanja tokrat odgovarjata S. Lahajnar in T. Čufer. V *Novostih* objavljam prispevek J. Ocvirk o novih dognanjih na področju zdravljenja metastatskega raka debelega črevesa in danke. I. Virant, M. Sonc in T. Čufer pišejo o farmakologiji protitumorih učinkovin in interakcijah. Protitumorne učinkovine so zdravila z majhnim terapevtskim oknom, zato je meja med učinkovitim in zelo toksičnim odmerkom hudo ozka. Zdravila moramo odmerjati previdno v skladu z bolnikovo starostjo, telesno površino, splošnim stanjem, stanjem zmogljivosti in delovanja organov. V rubriki *Za prakso* M. Lovšin poroča o sodobni diagnostiki raka prostate. Številne raziskave so pokazale, da je najbolj smiselno vsakega bolnika obravnavati individualno, število vzorcev prilagajati velikosti prostate, digitorektalnemu izvidu, številu že narejenih biopsij in prejšnjim histološkim izvidom. C. Oblak razpravlja o pomenu in vlogi prostatičnega specifičnega antigena (PSA). PSA je sicer najboljši serumski označevalce za raka, vendar pa ni idealen. Njegova občutljivost je sicer visoka (cca 80%), žal pa je specifičnost slabša (59%). Razen za zgodnjo diagnozo uporabljamo določanje PSA tudi za spremljanje bolnikov oziroma

ocenjevanje uspešnosti zdravljenja bolezni. M. Špiler v svojem prispevku svetuje, kako rešiti dilemo - lipom ali liposarkom. Vsak mehkoktivni tumor in tudi podkožni lipom, ki ga kirurg izreže, mora biti histološko potrjen. Pri liposarkomu ali le sumu na liposarkom pa je nujna multimodalna diagnostična in terapevtska obravnava v centru, ki ima zadostno kazuistiko in izkušnje v diagnostiki in zdravljenju mehkoktivnih tumorjev. I. Oblak s sodelavci opisuje pooperativno zdravljenje bolnikov po radikalni resekciji adenokarcinoma želodca. Te bolnike zdravimo z obsevanjem in sočasno kemoterapijo. Zdravljenje praviloma poteka ambulantno, hospitalizacije so potrebne samo ob hujših neželenih sopojavih. J. Čarman in sod. predstavljajo trenutni strojni park teleradioterapije (2 telekobalta, 4 akceleratorji in ena terapevtska rentgenska obsevalna naprava). S. Borštnar in T. Čufer pišeta o zdravljenju hormonsko neodvisnega raka prostate. Najučinkovitejše sistemsko zdravljenje je za večino bolnikov še vedno hormonsko zdravljenje, vendar postane bolezen sčasoma neodzivna na hormonska zdravila. Z razvojem molekularne onkologije pa lahko v bodočnosti pričakujemo nova predvsem tarčna (biološka) zdravila. I. Žagar objavlja prispevek o paliativnem zdravljenju bolečine zaradi kostnih zasevkov z radiofarmaki. Blažitev bolečine zaradi kostnih zasevkov z osteotropnimi radiofarmaki je sicer klinično uveljavljena, vendar jo omejuje mielotoksičnost teh zdravil. V zadnjem času je zato večje zanimanje za razvoj zdravljenja s sevalci elektronov kratkega dosega. Največ obeta kombinacija z izotopom kositra (^{117m}Sn), ki povzroča le minimalno mielotoksičnost. Sledijo še *Odmevi*, v katerih M. Sonc poroča z evropske konference o raku ECCO 13, A. Repše-Fokter pa z mednarodnega simpozija »HPV in preprečevanje raka materničnega vratu«. B. Zakotnik predstavlja knjižico za pomoč bolnikom z rakom in njihovim svojcem »Le ovinec na poti življenja«. Številko zaključujemo z novicami z Onkološkega inštituta. Upam, da bo tudi tokratna številka tako kot vse prejšnje zanimiva našim bralcem.

Še enkrat pa velja iskrena zahvala vsem, ki so prispevali, da izhajamo že 10 leto (in še bomo!).

Zvonimir Rudolf, glavni urednik